

پاسخ سوالات درس ۱۹

مطالعات نهم

۱- ازدواج چیست و چرا انسان تمایل به تشکیل خانواده و ازدواج دارد؟

تشکیل خانواده

جواب ۱

بنیان خانواده بر ازدواج استوار است. ازدواج (نکاح) پیمانی است که به موجب آن یک زن و مرد در زندگی با هم شریک و متحد می‌شوند و خانواده‌ای را تشکیل می‌دهند. در واقع، هدف نکاح تشکیل خانواده است؛ تمایل به تشکیل خانواده و داشتن فرزند در نهاد انسان گذاشته شده و تشکیل زندگی خانوادگی، امری طبیعی و فطری و براساس نظام خلقت است.

۲- خانواده به کدام یک از نیازهای فرد و جامعه پاسخ می دهد و کارکردهای آن چیست؟

- فرزندآوری و تجدید نسل**
- حمایت و مراقبت**
- جامعه پذیری و تربیت**

الف) فرزندآوری و تجدید نسل

یکی از مهم‌ترین کارکردهای خانواده در طول تاریخ، فرزندآوری بوده است. فرزندآوری علاوه بر تقویت بنیان خانواده موجب می‌شود که نسل انسان باقی بماند و تداوم پیدا کند.

با تولد فرزندان، خانواده توسعه می‌یابد و مستحکم می‌شود. به دنیا آمدن فرزندان موجب نشاط و سرزندگی اعضای خانواده و دلگرمی پدر و مادر می‌شود. تولد فرزند، برای اعضای خانواده و خویشاوندان برکت‌ها و فواید زیادی دارد.

جواب ۳

اولین شرط بقای هر جامعه‌ای، جمعیت آن است و بدون وجود جمعیت کافی در یک جامعه، فعالیت‌های آن دچار اختلال می‌شود. در صورتی که جمعیت یک جامعه منقرض گردد، آن جامعه نابود می‌شود و از بین می‌رود.

۳- مهم‌ترین
کارکرد خانواده
چیست
و از چه نظر
اهمیت دارد؟

۴- خانواده چگونه می تواند به عنوان مهمترین کانون حمایت و مراقبت عاطفی و حمایت مادی افراد، کارآیی داشته باشد؟

✱ محبت

نیاز به مهر و محبت یا نیاز عاطفی از نیازهای اساسی انسان است. خانواده مهم ترین کانون حمایت و مراقبت عاطفی از افراد است.

مهر و محبت والدین به یکدیگر و به کودکان موجب آرامش در کانون خانواده می شود.

کودکان از سال های نخستین زندگی خود در آغوش گرم پدر و مادر با مهربانی و محبت آشنا می شوند و با پرورش یافتن در دامن آنها، مهربانی و از خودگذشتگی و نیکوکاری را می آموزند.

جواب ۴

✱ رفع نیازهای مادی

اعضای خانواده به خوراک، پوشاک، مسکن و وسایل زندگی نیاز دارند. یکی از کارکردهای مهم خانواده، حمایت اقتصادی یا رفع نیازهای مادی اعضای خانواده است. رفع نیازهای مادی و اقتصادی خانواده برعهده سرپرست خانواده، یعنی پدر، است. هرچند امروزه در شهرها و روستاها، عده ای از زنان نیز دوش به دوش مردان با فعالیتهای اقتصادی و کسب درآمد در رفع نیازهای خانواده مشارکت و همراهی می کنند.

✱ مراقبت

اعضای خانواده از یکدیگر مراقبت می کنند.

نوزاد انسان در آغاز زندگی توانایی برطرف کردن نیازهای زیستی و بدنی خود را ندارد و برخلاف بسیاری از حیوانات، تا مدت زیادی پس از تولد همچنان ناتوان است. بنابراین، کودک برای ادامه زندگی خود به مراقبت نیاز دارد.

از سوی دیگر، انسان ها در دوره سالمندی نیز دچار ضعف و ناتوانی می شوند و بدون مراقبت، قادر نیستند خود را به خوبی اداره کنند.

علاوه بر دوره کودکی و سالمندی، در میانه این دو دوره نیز اعضای خانواده در شرایط مختلف مانند بیماری یا حوادث به مراقبت از یکدیگر نیاز پیدا می کنند.

۵- فرایند جامعه پذیری و اجتماعی شدن چگونه از بدو تولد اتفاق می افتد؟

جواب ۵

پ) جامعه‌پذیری و تربیت

هر فرد در جامعه‌ای متولد می‌شود و برای آنکه بتواند در جامعه زندگی کند، باید عقاید و ارزش‌ها و هنجارها و به عبارت دیگر، شیوه زندگی کردن در آن جامعه را بیاموزد. در درس گذشته خواندید که به این فرایند، «جامعه‌پذیری» یا «اجتماعی شدن» می‌گویند.

۶- چرا جامعه پذیری نیاز متقابل فرد و جامعه است؟

جواب ۶

اجتماعی شدن، هم نیاز فرد و هم نیاز جامعه است؛ زیرا هم باعث شکل‌گیری هویت و شخصیت افراد می‌شود و هم موجب تداوم جامعه می‌گردد. اگرچه اجتماعی شدن در سراسر زندگی فرد ادامه می‌یابد. اما مهم‌ترین مرحله آن، دوران اولیه زندگی فرد در خانواده است.

۷- خانواده علاوه بر نیازهای مادی فرزندان چه وظیفه‌ی مهم دیگری دارد؟

جواب ۷

یکی از کارکردهای مهم و اساسی خانواده، تربیت اعضای خانواده است. والدین نه تنها مسئول رفع نیازهای عاطفی و زیستی و معیشتی فرزندان هستند بلکه وظیفه‌ی مهم تربیت اخلاقی، معنوی و دینی آنها را نیز بر عهده دارند. یک خانواده سالم می‌تواند در دامن خود فرزندان مؤمن، پرهیزگار و پایبند به اصول اخلاقی تربیت کند.

جواب ۸

خانواده‌ها به روش‌های مختلف اعضای خود را اجتماعی می‌کنند؛ برای مثال، والدین

* دلایل خوبی و بدی رفتارها را برای فرزندان خود بازگو می‌کنند و عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه را برای آنها شرح می‌دهند. (گفت‌وگو)

* رفتارهای پسندیده فرزندان را تشویق و تحسین می‌کنند و با ابراز علاقه، قدردانی، خرید هدیه و مانند آن، فرزندان را به تقویت و تداوم آن رفتارها تشویق می‌کنند. (تشویق)

* با نشان دادن نارضایتی بی‌اعتنایی، خودداری از صحبت کردن با محبت و یا محروم کردن فرزندان از برخی مزایا و ... از تکرار رفتارهای ناپسند آنان جلوگیری می‌کنند. (تنبیه)

به نظر می‌رسد که والدین باید به تناسب شرایط و موقعیت‌ها از انواع این روش‌ها استفاده کنند.

**۸- روش‌های
جامعه پذیر کردن و
اجتماعی کردن افراد
توسط خانواده کدامند؟**